

Register BKA houdt je op de hoogte!

Beste ,

Young meets Experienced, een terugblik op het Symposium van het Register BKA 21 september 2018

Op 21 september jl. vierde het Register BKA zijn 60 jarig bestaan met het symposium Young meets Experienced. De vitale senior had zijn oog liefkozend laten vallen op De Oude Dame in Eindhoven, een voormalig Philips gebouw en nu de locatie van Fontys Hogeschool HRM en Psychologie. Een oude liefde voor het Register BKA, want het was de plek waar het allemaal begon, bij de Academie voor School- en Beroepskeuze te Tilburg, later opgegaan in Fontys.

Zestig jaar zich bekommeren om de kwaliteit van het beroepskeuzewerk en nog steeds actueel en springlevend, dat bleek wel uit de opkomst van zo'n 200 belangstellenden. Jong en oud, van heinde en ver en vanuit alle hoeken en gaten van het vakgebied van de beroepskeuze- en loopbaanadviesing waren afgekomen op het symposium. Het bleek een feest voor een grootfamilie waar nieuwe aanwas zich soepel naast de oudgedienden nestelden.

In het voorprogramma, bij de inloop, draaide een filmpje waarin drie ervaren rotten uit het vak werden bevraagd door Britt Zuiker en Casey Smit, twee studenten Toegepaste Psychologie van de Hogeschool van Amsterdam. Inderdaad, jong ontmoet ervaren. Otto Taborsky (introduceerde de termen zelfconceptverheldering en horizonverruiming die nog steeds opgeld doen), Theo van Willigenburg en Tom Luken, beroepskeuzepsychologen. Alle drie op hun eigen manier stonden of staan (Luken) nog stevig met beide poten in het beroepskeuzewerk. Zij onderstreepten het belang van professioneel en psychodiagnostisch beroepskeuzewerk. Adviezen: blijf je echter ontwikkelen in een veranderende samenleving, hou elkaar scherp en zorg voor een sterke vereniging.

Jan Woldendorp (Saxion) trapte als inleider af met het onderwerp *Beroepenkunde, een verloren diamant?* Aan de hand van voorbeelden (o.a. automonteur, makelaar) liet hij zien dat door kennisontwikkeling, andere productie- en distributiemogelijkheden, politiek, maar zeker ook door publieke databases, beroepsinhouden veranderen. Ja, ook dat van de beroepskeuzeadviseur. Was de beroepskeuzeadviseur vroeger dé kennisdrager van beroepen en opleidingen, nu is die informatie voor iedereen beschikbaar. Kan het beroep van beroepskeuzeadviseur dan met pensioen, vroeg hij zich af? Even leek het er op dat Jan het jubileumfeestje ging verstieren. Ging hij nu beweren dat we onze tijd gehad hadden en de handdoek in de ring moesten gooien? Nee, juist

niet! We zijn nodig om in de chaos van alle informatie overzicht te bieden, door functies te analyseren en zicht te geven op veranderingen van beroepen, van de arbeidsmarkt en het onderwijsveld. De beroepskeuzeadviseur als de externe prefrontale cortex?

Henk Verhoeven (Fontys) vroeg aandacht voor de schaduwzijden van de psychodiagnostiek onder de titel *Psychodiagnostiek gediagnosticeerd*. Psychologen en psychodiagnosten hebben zich voor diverse karretjes laten spannen, die nu het daglicht niet verdragen (zoals bijdragen aan de eugenetica). Steeds meer beslissingen liet men afhangen van uitslagen van tests, waarna de slinger weer enigszins de andere kant uitsloeg onder invloed van de anti-testbeweging. Binnen de psychodiagnostiek zijn er nu trends aanwijsbaar die niet zonder risico's zijn, nl.: teaching to the test (bv. scholen gaan zich in het curriculum steeds meer op de eindtoetsen richten, zoals CITO), overdiagnosticering (hoe kan het dat in 1 ½ generatietijd met een factor 40 meer mensen met ASS worden bestempeld?) en invloed op de identiteit (Pygmalion of Rosenthal effect: verwachtingen van leraren sturen impliciet de prestaties van leerlingen in zowel positieve als negatieve zin: hoge verwachtingen leiden tot betere prestaties, lage verwachtingen leiden tot slechtere. Het is een self-fulfilling effect en ook de leerling gaat daaraan zijn zelfbeeld ontlenen).

Na deze twee inleidingen was het tijd om de benen te strekken. Men kon neuzen in historisch testmateriaal en met testuitgevers praten over hun producten. Bovenal was er ruimte tot speeddaten. Er waren thematafels waar men kon bijpraten over werkzaamheden op het terrein van decanaat, loopbaanbegeleiding, re-integratie, werving en selectie, maar ook over zelfstandig ondernemerschap. Er werd druk gebabbeld, jong en oud door elkaar.

Om 16.00 ging iedereen er eens goed voor zitten. Erik Scherder, klinisch neuropsycholoog, nam de zaal mee in een enthousiast, prikkelend college over het brein en de mogelijke consequenties voor ons werk. Prachtig ingekleurde 3D beelden van de hersenen werden voorgezet. Dopamine komt vrij als iets lukt, het 'yes' gevoel. Het is belangrijk dat het brein daartoe wordt uitgedaagd in een verrijkte omgeving. Als er moeite gedaan moet worden, dan wordt het brein geprikkeld en kan de cognitieve reserve opgebouwd worden. De witte stof maakt dan meer verbindingen (hubs) aan, met name in de pariëtale en (pre)frontale cortex, waar de cognitieve functies zitten. Het helpt als je varieert in wat je doet. Door te bewegen (dagelijks minimaal een half uur achtereen!), muziek te maken, creatieve activiteiten te doen, versterk je het netwerk van het brein, de bloedvaten en de synapsen. Moet je dan alsmaar in beweging zijn? Nee, evengoed is het nodig tijd te nemen voor mijmeren, met aandacht van de natuur te genieten, je brein te ontlasten van alle informatie waarmee het continu wordt bestookt (even in de default mode zetten). Kern van het betoog: blijf moeite doen je te ontwikkelen en stap uit je comfortzone, want op alle leeftijden is het mogelijk de cognitieve reserve op te bouwen, daar heb je op latere leeftijd ook plezier van. Stimuleer je cliënten daar toe, maar laat ze zelf hun doelen kiezen. Als het niet lukt het doel te halen, dan is het gevoel van negativiteit minder dan wanneer de begeleider een doel stelt. Bij stress, zeker als het langdurig is, krijgt angst de overhand (amygdala) en werkt de (pre)frontale cortex niet meer goed. Allerlei executieve functies, zoals initiatief nemen, plannen en organiseren gaan dan minder goed, vallen uit. Geef de cliënt vertrouwen ("we gaan samen op avontuur, we komen er samen uit"), neem ze bij de hand, zorg voor succes in kleine stapjes. Positieve stress is goed, want dan gaan de emotionele gebieden 'down'. En bovenal: wees zelf een voorbeeld voor een actieve en uitdagende leefstijl!

Wauw, wat een middag. Zo lustte ik er nog wel een paar. Zo te zien gold dat ook voor vele anderen, want tientallen voorinschrijvingen voor het Register BKA verdwenen in de bus.

Even bijkomen met een borrel in de derde helft van de wedstrijd. In gedachten liep ik naar boven (nee, niet de lift natuurlijk, maar met de benenwagen) en probeerde duidelijk te krijgen wat voor mij de moraal van het verhaal was. Gelukkig hoeven we niet met pensioen. Integendeel, we zijn juist nodig in de snel veranderende samenleving. Psychodiagnostiek heeft een stevige plaats in de beroepskeuze- en loopbaanadvisering, maar we moeten alert zijn op de nadelige effecten van ons (psychodiagnostisch) werk. Adviseren en begeleiden is niet alleen maar praten. Doe ook. Varieer en beweeg, prikkel en stimuleer de cliënt. Geef vertrouwen en aandacht, zorg voor succesjes.

Toen moest ik ineens denken aan wat dagvoorzitter Nus Waleson (directeur Fontys Hogeschool HRM en Psychologie) zei over 'passie'. Hoe vaak hoor je dit modewoord niet, vooral in ons vak ('Ik wil je helpen je passie te ontdekken', 'Jouw bestemming vinden is onze passie', bla, bla, bla.). Maar 'passie' slaat niet alleen op verlangen of hartstocht. Het is misschien meer nog kunnen lijden op weg naar een doel. Ik denk dat we daar ook meer oog voor kunnen hebben in ons werk. We willen ons steeds gelukkig voelen in het werk, maar kunnen we het ook verdragen als het minder gaat? Kunnen we de cliënt daarmee leren omgaan? En wijzelf ook? Hoe dan? Misschien een volgend symposium filosofen aan het woord laten?

Theo Meijer, register beroepskeuzeadviseur
Zwolle, 23 september 2018